

Erzurum İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine Üye Olan ve Olmayan Üreticilerin Belirli Özellikler Açısından Karşılaştırılması

Adem AKSOY¹ İrfan Okan GÜLER^{1*} Mustafa TERİN¹

¹Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Erzurum
*e-mail: oguler@atauni.edu.tr

Alındığı tarih (Received): 09.04.2014

Online Baskı tarihi (Printed Online): 24.09.2014

Kabul tarihi (Accepted): 09.07.2014

Yazılı baskı tarihi (Printed): 08.12.2014

Özet: Çalışmada Erzurum ilinde faaliyette bulunan süt sığırcılığı işletmelerinin ekonomik yapısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, işletmelerin Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine (DSYB) üye olup-olmama durumları dikkate alınarak 204 adet anket uygulaması yapılmıştır. Çalışma sonucunda; birliğe üye olan işletmelerdeki üreticilerin daha genç olduğu, tarım dışı işlerle daha az uğraştıkları, aynı işletmelerde hayvan başına süt veriminin daha yüksek olduğu ve kültür ırkı hayvan sayısının, üye olmayanlara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, birliğe üye olan üreticilerin, daha fazla hayvancılık desteklerinden faydalandıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği, Erzurum, Süt sığırcılığı, Tarımda örgütlenme

An Economic Comparison Between The Cattle Breeders Who are Members of Erzurum Province Cattle Breeders Association (EPCBA) and Those Who are not Members

Abstract: The objective of this study is to determine the economical structure of dairy farms currently operating in Erzurum province. To this end, 204 questionnaires were prepared for two groups of cattle breeders one being the members and the other non-members of EPCBA. As a result of this study, it was concluded that the cattle breeders who are members of Erzurum Province Cattle Breeders Association are younger, deal less with non-agricultural works, obtain higher yield per animal and have a higher number of culture animals when compared with non-members. In addition, the members made better use of agricultural subsidies and other support programs compared to non-members.

Key Words: Cattle Breeders Association, Erzurum, Dairy Farming, Associations in Agriculture

1. Giriş

Günümüzde tarım sektörünün ekonomiye olan katkısı halen daha azımsanmayacak düzeydedir. Türkiye’de nüfus artışının yarattığı talep ve yükselen sosyo-ekonomik refah, tarımsal üretimin artırılmasını gerekli kılmaktadır (İşcan ve ark. 2010). Tarım sektörü; içerisinde barındırdığı nüfus, temel gıda maddelerinin karşılanması, sanayiye hammadde sağlanması (İnan ve ark. 2000) ve istihdam yaratması gibi fonksiyonlarından dolayı önemini sürekli korumakta ve bu işlevleri yerine getirirken de çeşitli sorunlarla mücadele etmektedir (Tan ve Karaönder 2013).

Tarım sektöründe yaşanan sorunların asgari düzeye indirilmesi ve bunun yanı sıra tarımsal üretimde kaliteyi artırıp, verimliliği yükseltmek; dolayısıyla tarım ile uğraşanların yaşam düzeylerini iyileştirmenin ve kaynakları kısıt olan üreticilerin gelirini artırmanın en önemli yollarından biri, üreticilerin etkili bir biçimde örgütlenmesidir (İnan ve ark. 2000; İnan ve ark. 2005). Zira, tarım politikalarını oluşturabilmek, uygulama koşullarını belirleyebilmek ve böylece politik mekanizmaları etkileyerek kırsal alan kalkınmasını gerçekleştirmek örgütlü üreticilerle mümkün olabilmektedir (İnan ve ark. 2000). Yine aynı şekilde örgütlü üreticiler sayesinde üretimden pazarlamaya kadar geçen süreçte,

tarım-sanayii entegrasyonunun başarı ile kurulması ve üretilen ürünlerden daha fazla gelir elde edilmesi mümkün olabilmektedir (Koroğlu 2003; Terin ve Ateş 2010).

Tarımda örgütlenme; çiftçilerin sadece ekonomik anlamda örgütlenmesini değil, mesleki örgütlenmelerini de içine alan, her boyutuyla incelenmesi gereken bir konudur (Yercan 2007). Türkiye’de tarımsal amaçlı kamu örgütleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesindeki birimler olarak bilinirken; üretici örgütlenmeleri ise mesleki ve ekonomik örgütlenmeler olarak sınıflanmaktadır (Tan ve Karaönder 2013). Bu bağlamda Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlikleri de çiftçi menfaatlerini karşılıklı yardımlaşma yoluyla koruyan ekonomik örgütler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu birlikler, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmeliklerle kurulan ve temel amaçları; hayvan yetiştiricilerini kendi aralarında örgütlendirip, rekabet edebilirliğini artıran ve üstün verimli ırkların yetiştirilmesine olanak sağlayan kuruluşlardır (Yercan 2007).

Çalışmanın yapıldığı Erzurum ilinde de kırsal kalkınmanın sağlanmasında hayvancılık sektörü önemli bir potansiyeldir (Günlü ve ark. 2006). Türkiye geneli sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 2011 yılı itibariyle 59. sıra ve 4. grupta yer alan Erzurum ili (Anonim 2012); Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi’nin sosyo-ekonomik kalkınmasında önemli rol oynayabilecek özelliklere sahiptir (Aydın ve Sakarya 2012). Ancak buna rağmen, bölge çiftçisi mevcut politikalarından yeteri kadar yararlanamamaktadır. Üreticilerin işletmelerini büyütüp, daha kârlı hayvancılık yapmaları; verilen desteklerden daha iyi yararlanmalarına ve bölgede faaliyet gösteren birlik ve kooperatiflerle işbirliği içerisinde çalışmalarına bağlıdır. İlde hayvancılık alanında faaliyet gösteren birçok tarımsal örgüt bulunmakla birlikte, bu örgütler içerisinde en aktiflerinden birisi de Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği’dir (Aksoy ve Denizli 2012).

Bu bağlamda çalışmanın amacı; Erzurum ilinde faaliyet gösteren süt sığırcılığı işletmelerinin sosyo-ekonomik yapısının ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, üreticilerin Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine üye olmalarının sağladığı avantajlar tespit edilmiştir.

2. Materyal ve Metot

2.1. Materyal

Çalışmanın ana materyalini, Erzurum ilinin Tortum, Narman, Pasinler ve Tekman ilçelerine bağlı 20 köyünde faaliyet gösteren süt sığırcılığı işletmelerinden, anket yoluyla elde edilmiş olan veriler oluşturmaktadır. Bu veriler; Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine üye olan 95 ve üye olmayan 109 işletme olmak üzere toplamda 204 işletmeden yüz yüze yapılan görüşmelerden sağlanmıştır. Birliğe üye olmayan işletmelerin oranı, yüksek olduğundan; üye olmayan işletmelerde daha fazla anket çalışması uygulanmıştır. Anketlerin uygulandığı ilçelerdeki toplam sığır sayıları ve sağmal sığır sayıları ise şöyledir: Tortum, toplam sığır sayısı 31880 baş, sağmal sığır sayısı 11895 baş. Narman, toplam sığır sayısı 36621 baş, sağmal sığır sayısı 13213 baş. Pasinler, toplam sığır sayısı 44600 baş, sağmal sığır sayısı 14375 baş. Tekman toplam sığır sayısı 49871 baş, sağmal sığır sayısı 14049 baş (Anonim 2013). Bu ilçelerdeki toplam sığır sayısı Erzurum ilindeki sığır sayısının %24,3’lük kısmını oluşturmaktadır.

Ayrıca konu ile ilgili, daha önceden yayınlanmış çeşitli bilimsel çalışmalardan ve istatistiki bilgilerden de ikincil veri olarak yararlanılmıştır.

2.2. Metot

Erzurum ili agro-ekolojik alt bölgeleri ve bu bölgelerde yer alan ilçeler Çizelge 1’de verilmiştir (Anonim 2004). Bu ilçelere bağlı köy sayıları ve hayvan sayıları ile bu köylerden hangilerinde süt sığırcılığı faaliyetinin yoğun olarak yapıldığı İlçe Tarım Müdürlükleri yardımıyla tespit edilmiştir. Alınan bilgiler doğrultusunda; ana kitleyi temsil yeteneğine sahip olan köylerde anketler uygulanmıştır.

Çizelge 1. Erzurum iline ait agro-ekolojik alt bölgeler ve bağlı ilçeler
Table 1. Agro-ecological subregions belong to province of Erzurum and it's district

Agro-Ekolojik Alt Bölgeler			
I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge
İspir	Hınıs	Merkez	
Oltu	Horasan	Aşkale	Çat
Olur	Karaçoban	İlica	Tekman
Pazaryolu	Narman	Köprüköy	Karayazı
Tortum	Şenkaya	Pasinler	
Uzundere			

Kaynak: Anonim 2004

Anket çalışmasının yürütüleceği ilçe ve köylerin seçiminde; alt bölgeler dikkate alınarak, her bölgeden bir ilçe ve her ilçeden 5 köy gayeli örnekleme yöntemiyle seçilmiş ve anket yapılacak işletme sayısı basit tesadüfi örnekleme metoduna göre aşağıdaki gibi bulunmuştur (Güneş ve Arıkan 1988).

$$n = \frac{N * \sigma^2}{(N - 1) * D^2 + \sigma^2}$$

Fomülde;

n = Örnek hacmi,

N = Populasyondaki işletme sayısı,

σ^2 = Populasyon varyansı

D = d/z değeri olup;

d = Kabul edilebilir hata ($\bar{x} = 0,05$)

z = Kabul edilebilir hata oranına göre Standart Normal Dağılım tablosundaki Z değerini göstermektedir.

$$n = \frac{15244 * 13.8}{15243 * \left(\frac{10.14 * 0.05}{1.96} \right)^2 + 13.8} = 204$$

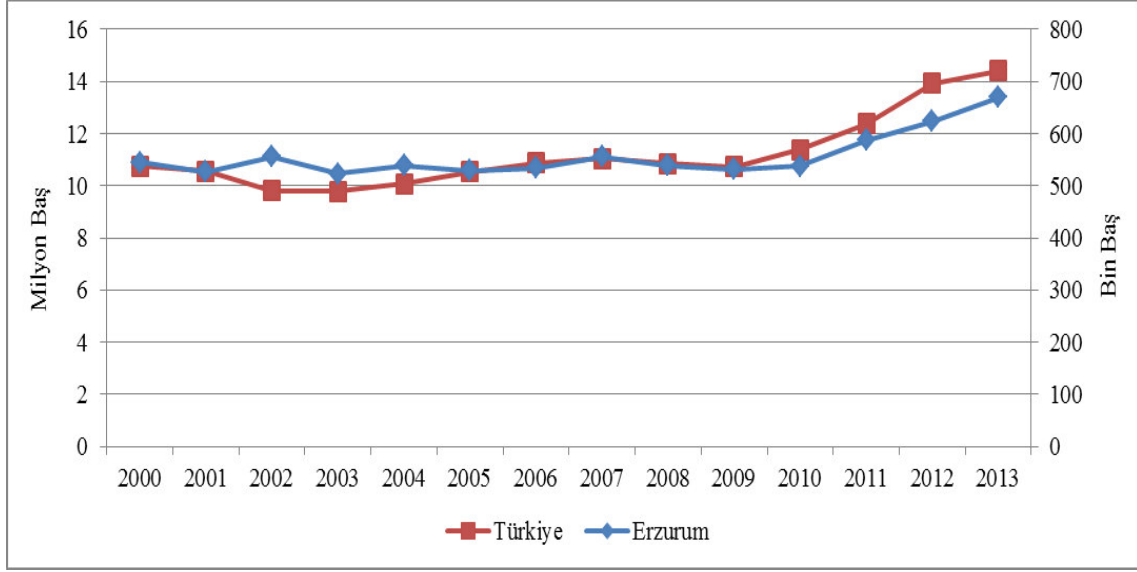
Bu metot vasıtasıyla birimlerin örneğe girme şansları eşittir. Bu açıdan metot sınırlandırılmamış örnekleme olarak da isimlendirilir. Örnek istatistiklerin hesaplanmasında her bir birimin ağırlığı eşit olarak alınır. Ankete tabi birim sayılarının çok fazla olmadığı yerler için uygun bir yöntemdir. Ayrıca örnek birimlerine ulaşmak

kolay ve ucuzdur (Çiçek ve Erkan 1996). Araştırmada, anket yapılacak işletme sayısının belirlenmesinde %5 hata payı ve %95 güvenilirlik sınırları içerisinde çalışılmıştır.

Anket sonuçlarında çiftçilerle ilgili mevcut durumun verilmesinde betimleyici analiz yöntemlerinden faydalanılmıştır. Anket çalışmasından elde edilen ham veriler, gerekli değerlendirmeler ve hesaplamalar yapılabilmesi amacıyla uygun bir istatistik paket programı kullanılmış ve sonuçlar çizelgeler haline getirilmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

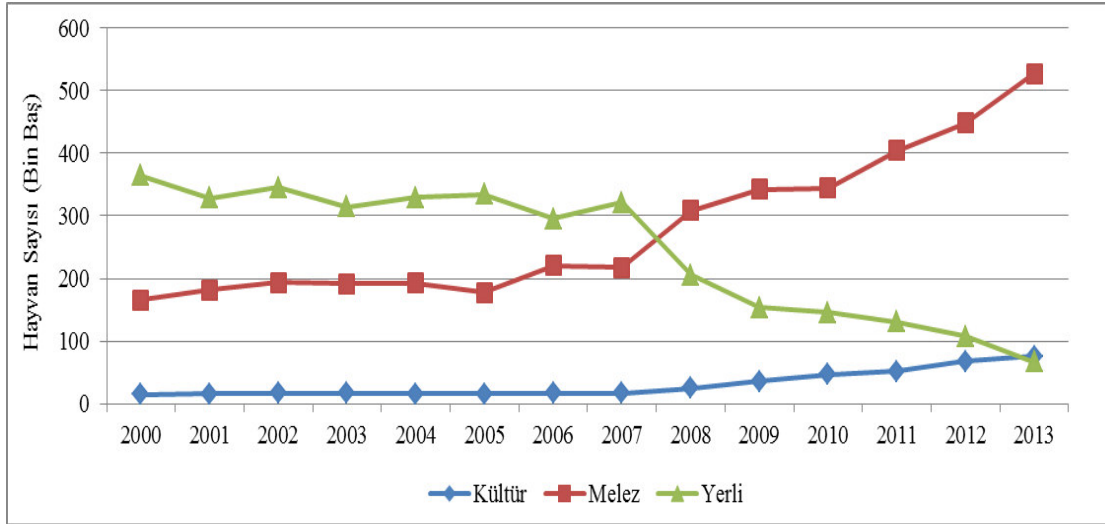
Son 14 yıllık dönemde Türkiye ve Erzurum ilindeki hayvan sayısı incelendiğinde hayvan sayılarında istikrarsızlık olduğu dikkati çekmektedir (Şekil 1). Türkiye sığır sayısına bakıldığında 2002-2003 yıllarında önemli bir azalma olduğu; daha sonraki yıllarda ise, az da olsa bir artışın gerçekleştiği görülmektedir. Ancak özellikle 2009 yılından sonra, hükümetin hayvancılık alanında uyguladığı önemli destekler sayesinde, hayvan sayısında ciddi artışlar olduğu göze çarpmaktadır (Anonim 2013). Erzurum ili sığır sayısında da 2009 yılına kadar sürekli dalgalanmalar yaşanmış olmasına rağmen; Türkiye’de olduğu gibi son yıllarda hayvan sayısında önemli artışlar kaydedilmiş ve sığır sayısı 530 binlerden 669 bine ulaşmıştır (Anonim 2013).

Şekil 1. Yıllar itibariyle Türkiye ve Erzurum’da büyükbaş hayvan sayılarındaki değişim (Anonim 2013)
Figure 1. According to years changes in the number of cattle in Erzurum and Turkey

Erzurum ilinde sığır ırklarına bakıldığında yerli sığır oranının önemli ölçüde azaldığı görülmektedir. Özellikle hükümetin 2004-2008 yılları destekleri dikkate alındığında, suni tohumlama ve suni tohumlamadan doğan buzağı

desteğinin önemli bir yere sahip olması sayesinde; hayvan ırkı içerisinde melez ırk sayısı hızlı bir şekilde artmıştır (Demir ve Yavuz 2010). Çalışma alanında günümüzde halen yerli ırkların %9,94 oranında bir paya sahip olduğu dikkat çekmektedir (Şekil 2).

Şekil 2. Yıllar itibariyle Erzurum ili büyükbaş hayvan ırk sayılarındaki değişim (Anonim 2013)
Figure 2. According to years changes in the number of cattle breeds in Erzurum province

Çiftçi ve işletme özelliklerinin yer aldığı Çizelge 2 incelendiğinde; ankete katılan üreticilerin yaş ortalamasının birliğe üye olanlarda 40, olmayanlarda ise 46 olduğu tespit edilmiştir. Eğitim alınan süreye bakıldığında; birliğe üye olanların eğitim seviyelerinin daha yüksek ve ailedeki birey sayılarının ise daha az olduğu dikkati çekmektedir. Hayvancılıktan elde edilen gelir durumu incelediğinde; birliğe üye olanların, olmayanlara nazaran daha düşük gelire sahip olduğu göze çarpmaktadır. Birliğe üye olmayan üreticiler, genelde mera hayvancılığı yapmaktadır. Üye olanlarda ise kapalı hayvancılık yaygın olarak tercih edildiğinden; hayvancılık faaliyetinde en önemli girdi maliyetini oluşturan unsurlardan birisi olan yem maliyetinden dolayı, birlik üyelerinin gelirlerinde, üye olmayanlara göre düşüşe sebep olmaktadır. Hayvan başına süt verimine bakıldığında; birlik üyelerinde verim 10,4 lt/gün iken, üye olmayanlarda 5,6 lt/gün olarak tespit edilmiştir. Bölgede daha önce yapılan benzer çalışmalarda da süt verimi; 5,3

lt/gün ile 5,8 lt/gün arasında belirlenmiştir (Aksoy 2008; Aksoy ve Yavuz 2011; Kara ve Kızıloğlu 2012). Laktasyon süresi açısından incelendiğinde; birliğe üye olan işletmelerde laktasyonun 6,2 ay olduğu saptanmıştır. Yine bölgede daha önceden yapılmış benzer bir çalışmada da ineklerde laktasyon süresinin 184 gün (6,13 ay) olduğu belirlenmiştir (Aksoy 2008). Aynı tabloda işletmenin bulundurduğu hayvan ırklarına bakıldığında; birlik üyelerinde kültür ırkı / melez+yerli oranının oldukça yüksek (%73,6) olduğu, üye olmayanlarda ise düşük (%11,3) olduğu görülmektedir.

T- testi sonuçlarına bakıldığında birliğe üyelik ile yaş, eğitim, ailedeki birey sayısı, verim ve kültür hayvan oranı ortalamaları arasında istatistiki açıdan ($p < 0,001$) çok önemli düzeyde fark bulunmuştur. Hayvancılıktan elde edilen gelir ve laktasyon süresi ortalamaları ile birlik üyeliği arasında ise ($p < 0,05$) önemli düzeyde fark tespit edilmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 2. İşletmelerle ilgili tanımlayıcı istatistikler
Table 2. Descriptive statistics for farms

	Birlik üyeliği	N	Ortalama	Std. Sapma	P değeri
Yaş	Üye	95	39,9	10,195	0,000
	Üye değil	109	46,3	12,635	
Eğitim alınan süre (yıl)	Üye	95	9,4	1,835	0,000
	Üye değil	109	6,4	2,942	
Ailedeki birey sayısı	Üye	95	4,3	1,096	0,000
	Üye değil	109	7,9	4,977	
Hayvancılıktan elde edilen gelir (TL)	Üye	95	10789,5	3864,444	0,017
	Üye değil	109	13650,5	11013,667	
Süt verimi (kg/gün)	Üye	95	10,4	2,210	0,000
	Üye değil	109	5,6	2,738	
Laktasyon süresi (ay)	Üye	95	6,2	0,376	0,036
	Üye değil	109	6,1	0,262	
Kültür/yerli + melez oranı	Üye	95	73,6	11,668	0,000
	Üye değil	109	11,3	27,741	

Çizelge 3'e bakıldığında; ankete katılan üreticilerin %86,8'inin silaj yapmadıkları, silaj yapanların ise %85,6'sının Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Birliğine üye olduğu görülmektedir. Tarım dışı iş yapma durumu incelendiğinde; birlik üyeliği ile tarım dışı faaliyette bulunma arasında önemli bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Üreticilerin %72,5'i tarım dışı iş yapmazken, %27,5'i tarım dışı iş yapmaktadır. Tarım dışı iş yapanların %69,5'lik kısmı ise birliğe üye olmayan grupta yer almaktadır (Tarımsal faaliyetler dışında kalan, tüm gelir getirici faaliyetler; tarım dışı faaliyet olarak kabul edilmiştir) (Çizelge 3).

Sağım şekli ile birlik üyeliği arasındaki ilişkiye bakıldığında, istatistiki olarak önemli bir ilişki bulunmaktadır. Üreticilerin %88,7'lik kısmı

sağımı elle yapmaktadır. Birliğe üye olmayanlarda sağımı elle yapanların oranı ise %50,0 düzeyindedir (Çizelge 3).

Tarımsal destekler açısından bakıldığında ise; üreticilerin bir önceki üretim döneminde faydalandıkları destek sayısı ile birlik üyeliği arasında istatistiki olarak çok önemli ($p < 0,01$) düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Birliğe üye olan üreticilerin, olmayanlara göre daha fazla destekten faydalandıkları dikkati çekmektedir. Birliğe üye olan üreticilerin %29,9'u 6 adet ve üzeri sayıda destekten faydalanmaktadırlar (Çizelge 3).

Çizelge 3. Damızlık sığır yetiştiricileri birliğine üyelik ile silaj yapma, tarım dışı işte çalışma, sağım şekli ve faydalanılan destek sayısı arasındaki ilişki (%)

Table 3. The relationship between joining Cattle Breeders Association with making silage, non-agricultural working, milking methods and number of used agricultural subsidies

		Üye değil	Üye	Toplam	
Silaj yapma	Yapmıyor	51.5	35.3	86.8	Pearson $\chi^2 =$ 18.650 P değeri = 0.000
	Yapıyor	2.0	11.3	13.2	
	Toplam	53.4	46.6	100.0	
Tarım dışı iş yapma	Yapmıyor	34.3	38.2	72.5	Pearson $\chi^2 =$ 8.153 P değeri = 0.004
	Yapıyor	19.1	8.3	27.5	
	Toplam	53.4	46.6	100.0	
Sağım şekli	El ile	50.0	38.7	88.7	Pearson $\chi^2 =$ 5.510 P değeri = 0.026
	Makine ile	3.4	7.8	11.3	
	Toplam	53.4	46.6	100.0	
Faydalanılan destek sayısı	1 - <	32.4	1.0	32.4	Pearson $\chi^2 =$ 182.085 P değeri = 0.000
	2-3	18.0	2.0	20.0	
	4-5	3.0	13.7	16.7	
	6 - >	0.0	29.9	29.9	
	Toplam	53.4	46.6	100.0	

Çalışmada yapılan regresyon analizine göre, süt verim modeli 0,631'lik bir R² değeri ile açıklanmaktadır (Çizelge 4). Yani modelde yer alan bağımsız değişkenler bağımlı değişkeni %63 oranında açıklamaktadır. Yapılan analizde yatay kesit verilerinde çok rastlanan farklı varyans (heteroskedasticity) sorununun olup olmadığı irdelenmiştir. Farklı varyans problemiyle karşılaşıldığı için model, varyanslar eşit hale

getirilerek tekrar analiz edilmiştir. Çoklu eş doğrusallık (multicollinearity) problemine bakılmış, VIF (variation inflation factor) değerleri 10'un altında çıktığı için çoklu eş doğrusallık (Multicollinearity) probleminin olmadığı görülmüştür. Modelin spesifikasyon testi, Ramsey Reset testi ile yapılmış; 2. ve 3. dereceden değişkenlere (P=0.242) ihtiyaç olmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4. Regresyon analizi sonuçları

Table 4. Regression analysis results

Değişkenler	β	St.hata	t-hesap değeri	P değeri
Sabit	2.653	0.851	3.118	0.002***
Yaş (30 altı=1, Diğerleri=0)	-0.216	0.418	-0.519	0.605
Yaş (31-50 arası=1, Diğerleri=0)	0.034	0.284	0.120	0.905
Eğitim (5 yıl altı=1, Diğerleri=0)	0.142	0.475	0.300	0.765
Birliğe üyelik (üye=1, Diğerleri=0)	2.731	0.711	3.839	0.000***
Tarım dışı iş yapma (yapıyor=1, Diğerleri=0)	-0.190	0.388	-0.488	0.626
Silaj (Yapıyor=1, Yapmıyor=0)	0.668	0.696	0.961	0.338
Melez inek (Melez inek=1, Diğerleri=0)	0.044	0.058	0.758	0.449
Sağım şekli (El ile=1, Makine ile=0)	1.632	0.620	2.635	0.009***
Faydalanılan destek sayısı (2012 yılı)	0.561	0.158	3.555	0.000***
$R^2=0.631$		$F(9,194) = 39.607$ P değeri) = 0.000		

*: 0.10, **: 0.05, ***: 0.01

Modelde yer alan parametrelerin katsayılarının işaretleri; sağım şekli hariç, beklenen ve istenen yönde çıkmıştır. Damızlık sığır yetiştiriciliği birliğine üyelik, sağım şekli ve faydalanılan destek sayısına ait parametrelerin değerleri istatistiki açıdan önemli bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre, işletmecinin birliğe üye olması işletmenin süt verimini önemli ölçüde artırmaktadır. Yine analiz sonuçlarından, üreticilerin sağımı elle yapmalarının verimi artırdığı tespit edilmiştir. Teorik olarak bakıldığında, makine ile sağım yapan işletmelerin daha modern oldukları ve verimlerinin daha yüksek çıkması beklenmektedir. Oysaki araştırma

alanında üreticilerin büyük bölümünün meraya dayalı hayvancılık yapması ve işletme ölçeklerinin küçük olması, sağımda makine kullanımını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle verim ile sağım şekli arasında ters ilişki çıkmaktadır. Faydalanılan destek sayısı arttıkça, üreticilerin daha profesyonel çalıştıkları anlamına gelmektedir. Bu durum da verimi artırmaktadır.

Üreticilerin yaşları incelendiğinde, 51 yaş ve üzeri üreticilere göre, 30 yaş altındaki üreticilerde sağmal hayvan başına verimin daha az olduğu görülmektedir. 31-50 yaş arasındaki üreticilerin ise yaşlı üreticilere göre sağmal hayvan başına verimlerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca tarım dışı iş yapanların hayvancılığa yeteri kadar önem vermedikleri belirlenmiştir. Diğer

sektörlerde tarımsal faaliyete nazaran daha fazla kazanç sağlayan üreticiler, hayvancılığı ikinci plana atmaktadırlar. Regresyon analizi sonucuna göre katsayının negatif çıkması, bu tespiti desteklemektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Erzurum ilinde 2000-2013 yıllarını kapsayan son 14 yıllık dönemde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın hayvancılık destekleri sayesinde yerli ırk oranı %67'den %9,9'lara düşmüştür. Melez ırk oranı ise %30'dan %79'a yükselmiştir. Bölgede üreticilerin bilinçlendirilerek, kültür ve melez ırkı oranının artmasında Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin etkisi olmuştur.

Birlik üyelerinde sağmal hayvan başına günlük süt verimi 10,4 lt iken, üye olmayanlarda ise 5,6 lt'dir. Birlik üyelerinin daha genç yaşta üyelerden oluştuğu, kültür ırkı hayvan oranının, birlik üyelerinde oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada Birlik üyelerinin tarımsal destekleme uygulamalarından daha fazla faydalandıkları tespit edilmiştir. Regresyon analiz sonucu da sağmal hayvanlardan elde edilen verim ile faydalanılan hayvancılık destek sayısı arasında istatistiki açıdan önemli ilişki olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte çalışmada Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine üye olan çiftçilerin olmayanlara göre işletmelerindeki sağmal hayvanlardan daha fazla verim elde ettikleri sonucuna varılmıştır.

Erzurum ili çiftçilerinin; hem coğrafi şartlar, hem de iklim yapısı bakımından hayvancılıktan başka alternatiflerinin olmadığı bilinen bir gerçektir. Avrupa Birliği ile müzakerelerin devam ettiği mevcut süreçte, yöre çiftçisinin müktesebata uyum sağlayabilmesi için çeşitli üretici örgütlerinden yararlanması gereklidir. Ayrıca çiftçilerin işletmelerini büyütmeleri ve bu sayede verilen hayvancılık desteklerinden azami ölçüde faydalanmaları Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği gibi hayvancılık sektörüne hizmet veren örgütlerin sayısının artması ve bunun gibi üretici örgütlerine aktif katılımı olan üyelerin sayılarının artmasıyla sağlanabilecektir.

Kaynaklar

- Aksoy A (2008). Doğu Anadolu Hayvancılığının Avrupa Birliğine Uyumu ve Rekabet Edebilirliğinin Analizi. Atatürk Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum.
- Aksoy A ve Yavuz F (2011). Büyükbaş Hayvan Üreticilerinin Suni Tohumlama Yaptırma Kararlarını Belirleyiciler Üzerine Bir Analiz: Doğu Anadolu Bölgesi Örneği, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 33-42.
- Aksoy A ve Denizli G (2012). Erzurum İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 43 (2): 123-131
- Anonim (2004). Erzurum Master Planı, İl Tarım ve Kırsal Kalkınma Master Planlarının Hazırlanmasına Destek Projesi, *Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Erzurum İli Müdürlüğü, Erzurum.*
- Anonim (2012). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması. http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/view/14197/BASIN_AÇIKLAMASI-sege_2011-v6.pdf (Erişim tarihi: 01.06.2012).
- Anonim (2013). Türkiye İstatistik Kurumu İnternet Sayfası, <http://www.tuik.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 11.12.2013).
- Aydın E ve Sakarya E (2012). Kars ve Erzurum İlleri Entansif Sığır Besi İşletmelerinin Ekonomik Analizi. Kafkas Üniversitesi Veteriner Fak. Dergisi, 18 (6): 997-1005
- Çiçek A ve Erkan O (1996). Tarım Ekonomisinde Araştırma ve Örnekleme Metotları, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No: 12, Ders Kitapları Serisi No: 6, Tokat.
- Demir N ve Yavuz F (2010). Hayvancılık Destekleme Politikalarına Çiftçilerin Yaklaşımının Bölgearası Karşılaştırmalı Analizi, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 41 (2) : 113-121.
- Güneş T ve Arıkan R (1988). Tarım Ekonomisi İstatistiği, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No: 1049, Ders Kitapları No: 305, Ankara.
- Günlü A, Atasever M ve Karakaya Y (2006). Erzurum İli Hayvancılığının Yapısal Özellikleri ve Yakın Gelecekteki Durumu Üzerine Genel Değerlendirme. Atatürk Üniversitesi Vet. Bil. Dergisi, 1 (3-4) 55-68.
- İnan İH, Gülçubuk B, Ertuğrul C, Kantürer E, Baran EA ve Dilmen Ö (2000). Türkiye'de Tarımda

- Kırsal Kesim Örgütlenmesi. *Türkiye Ziraat Mühendisliği V. Teknik Kongresi*, (I): 145-176. 17-21 Ocak, Ankara.
- İnan İH, Direk M, Başaran B, Birinci S ve Erkmek E (2005). Tarımda Örgütlenme. *Türkiye Ziraat Mühendisliği VI: Teknik Kongresi* 1133-1154. 3-7 Ocak. Ankara
- İşcan U, Özder M ve Önal AR (2010). Tekirdağ Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine Üye İşletmelerin Gelişim Süreci ve Bugünkü Durumu. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7 (2).
- Kara A ve Kızıloğlu S (2012). Erzurum'da Meraya Dayalı Üretim Yapan Hayvancılık İşletmelerinin Soyo-Ekonomik Analizi. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 18(2) : 69-78.
- Koroğlu S (2003). Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de Tarımsal Örgütlenme. T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu, Koordinasyon Dairesi Başkanlığı. AT Uzmanlık Tezi.
- Miran B (2010). Temel İstatistik. Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir.
- Tan S ve Karaönder İ (2013). Türkiye'de Tarımsal Örgütlenme Politikalarının ve Mevzuatının İrdelenmesi: Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Örneği. *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 1 (1): 87-94.
- Terin M ve Ateş HÇ (2010). Çiftçilerin Örgütlenme Düzeyi ve Örgütlerden Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Van İli Örneği. *Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Dergisi*, 47 (3): 265-274
- Yercan M (2007). Türkiye ve Avrupa Birliğinde Tarımın Örgütlenme Deseni ve Tarımsal Kooperatifler. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 13(1) : 19 – 29.